

KULTŪROS, FILOSOFIJOS IR MENO INSTITUTAS

Vytautas Berenis

KULTŪROS INTARPAI
ISTORIJOJE

VILNIUS

2007

TURINYS

Pratarmė	6
I. LIETUVOS KULTŪROS ISTORINĖS IR METODOLOGINĖS PROBLEMOS	
Lietuviškojo mesianizmo užuomazgos	10
Tautinio modernizmo problema ir tradicionalizmas lietuvių kultūroje	17
Kultūros disciplina – integruojamoji humanitarinių mokslų prasmė	26
Vilniaus miesto pirmosios XIX a. pusės istorijos tyrimo problemos	32
Knygos kultūra ir istoriniai mentalitetų tyrimai	44
Kultūros disciplina: meno ir humanitarinių mokslų sąveikos problemos	58
Holokausto istoriografija: problemos, tendencijos, kontekstas	69
II. ASMUO VALSTYBĖS IR KULTŪROS ISTORIJOJE	
Laurynas Gucevičius ir europinis klasicizmas	94
Simono Daukanto ir Juozapo Jaroševičiaus istorinės Lietuvos samprata	101
Simonas Daukantas lietuvių kultūroje	118
Adomas Mickevičius ir dvi lietuviškumo tradicijos	126
Antano Baranausko Tėvynės meilė ir tautiškumas	135
Mikalojaus Akelaičio publicistika emigracijoje 1867–1877 metais	145
Ludwiko Abramowicziaus ir Mykolo Römerio idėjos apie XX amžiaus Lietuvos valstybę	161
III. LIETUVA, LIETUVIAI IR JŲ KAIMYNAI NACIONALIZMO AMŽIUIJE	
Modernėjančių mentalitetų atsiradimas	170
„Lietuvos ir Rusijos žemių draugijos“ veikla Paryžiuje 1831–1832 metais	197
Kai kurios Lietuvos visuomenės ugdymo problemos XIX amžiaus I pusėje	207
Lietuviai ir lenkai XIX amžiuje	220
Lietuviai ir žydai XIX amžiuje	235
Valdžia, kalba ir nusikaltimai	249
Holokaustas ir istorinė lietuvių sąmonė	259
Asmenvardžių rodyklė	281
Santrauka anglų kalba	292